

jawil się świerz (wywołany przez *Psoroptes communis*) u owiec w majątku doświadczalnym Państwowego Instytutu Weterynaryjnego Trzemesz, pow. bydgoskiego. Pierwszą komorą, mieszcząca równocześnie 5 owiec, zmodyfikowany model Petersa (por. Oppermann (11), s. 177) zbudowano w grudniu 1945 roku, i zasilano dwutlenkiem siarki z butli. Jednakże zabiegi przeprowadzone w grudniu dały wynik tak niepomyślny z powodu zbyt niskiej temperatury w komorze (0 st. — 9 st. C), że odłożono gazowanie do cieplejszej pory roku, przpersyłając na leczenie zachowawczym najciężej dotkniętych zwierząt, maziłkami.

Tablica 2

Udział poszczególnych metod w leczeniu świerzbu w latach od 1923—1934 w Niemczech (Prusy)

ROK	Leczone metodą w %			Na zagrodę przypadło zwierząt przy metodzie		
	kąpiele	mezidło	gazowanie	kąpiele	mezidło	gazowanie
1923	45,2	39,2	15,6	75	113	130
1924	48,8	22,8	28,4	49	68	55
1926	39,0	22,0	39,0	35	68	79
1927	66,4	17,5	16,1	79	112	70
1928	50,1	22,8	27,1	123	116	155
1929	57,3	25,3	17,4	130	79	111
1930	58,9	13,1	28,0	61	58	233
1933	54,0	42,0	4,0	157	51	142
1934	60,0	40,0	—	133	77	—

W kwietniu 1946 roku przeprowadzono pełne trzykrotne gazowanie odświeżające, w odstępach 7-dniowych, po strzyżu utrzymując w komorze stężenie 3—5 proc. określane jodometrycznie. Kurację zakończył krótkotrwały sukces — objawy świerzbu — (świąd), znikły w całym stadzie. Jednakże po upływie miesiąca pojawiły się u niektórych owiec ponownie. Ścisłsza analiza przebiegu gazowania wykazała, że i w tym wypadku brak wyleczenia mógł być następstwem zbyt niskiej temperatury w komorze, wykazującej w godzinach porannych dość niskie wartości (5 — 10 st. C.), nie można było jednak wykluczyć innego powodu, mianowicie zbyt niskiego stężenia.

Przegląd literatury omawiającej leczenie świerzbu owiec przy pomocy gazowania zwrócił naszą uwagę na szereg rozbieżności w określeniu stężenia dwutlenku siarki koniecznego dla wyleczenia Oppermann np. radzi używać stężeń od 6—9 proc., przy czym owce strzyżone winny przebywać w takim stężeniu przez 30 minut, niestrzyżone przez 45 minut. Hufyry — Marek (10) zaleca stosowanie stężenia „zwykłego” (4 proc.?) dla owiec strzyżonych, owce niestrzyżone winny przebywać w stężeniu 6—8 proc. Wskazania Hufyry — Marka zdają się opierać na doświadczeniach Naglera (3), który zaleca stężenie 4 proc. dla owiec strzyżonych, 6 proc. dla owiec niestrzyżonych i 8 proc. dla owiec niestrzyżonych z zabrudzoną wełną. Wnioski Naglera opierają się na doświadczeniach, w których stężenie SO_2 określano przy pomocy odważania gazu z butli, metody bardzo niepewnej (podkreślają Stefański (5) i Schuaf (4). Zwróciliśmy również uwagę na to, że literatura nie podaje górnych granic stężenia dwutlenku siarki, w ramach których gazowanie owiec może jeszcze odbywać się bezpiecznie. Zalecanie stężeń leczniczych do 9 proc. wskazuje wprowadzić na mniejszą podatność owiec na zatrucie dwutlenkiem siarki, jednakże brak wzmianki jaką metodą określano te wysokie stężenia, budzi wątpliwość co do wiarygodności danych. Pierwsze doniesienia o stężeniach leczniczych SO_2 dla koni (du Toit — 8), zalecały również stężenia wysokie przekraczające prawie o 100 proc. wskazania dzisiejsze.

Wielka powierzchnia adsorbcyjna wełny owczej, oraz duże możliwości adsorbcyjne (tłuszczopól, wilgotność wełny zabrudzonej) powodują duże straty gazu (u koni według Magyary — Kusa (1) i Wältego (7) ponad 50 proc.) i każą przypuszczać, że tam, gdzie oceniano stężenie przy pomocy odważania dwutlenku siarki, istniało w rzeczywistości stężenie daleko niższe niż zalecano. Wyżej wspomniane wątpliwości zachęcały do wykorzystania posiadanego materiału zwierzęcego do przeprowadzenia doświadczeń, któreby pozwoliły wyjaśnić niektóre z wymienionych zagadnień. Zachęta ze strony Pana Prof. Dr Stefańskiego była bodźcem decydującym.

(c.d.n.)

Z Państwowego Instytutu Weterynaryjnego Wojewódzkiego Zakładu Higieny Weterynaryjnej w Krakowie.

Kierownik: dr A. RATOMSKI

ALEKSANDER RATOMSKI

Statystyka chorób młodzieży w WZHW w Krakowie

Statistics of diseases of young animals in Distr. Vet. Inst. of Hygiene Kraków

Poniżej uwidocznione zestawienie schorzeń młodzieży zwierzęcej na podstawie badań materiałów przesłanych do tut. Zakładu do-

tyczy 8-letniego okresu czasu (1940—1947 r.) i obejmuje schorzenia młodzieży w kolejnej częstotliwości ich rozpoznania w ilości 660 przy-

Schorzenia	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	Razem
Żrebięta									
Kulawka	Bact. pyosepticum			1		1			2
	Streptococcus				1	1			2
	Corynebact. pyogenes equi					1			1
	Bact. coli					1			1
	Zarobacz (Parascaris, Strongylus)					1		2	4
Razem			1	1	5		2	4	13
Cięta									
B. biegunka (Bact. coli)		2	4	8	9				23
Zakaż. paciorkowcowe				1					1
Błąd w karmie					1				1
Razem		2	4	9	10				25
Prosięta									
Grypa prosiąt	4	9	23	28	38	2	3	8	115
Zatrucie pokarmowe (błąd w karmie)		4	15	33	18	5	5	9	89
Zarobaczenie (glisty, tasiemce)				1	2	1	3		7
Paratyfus (S. typhi murium)					2				2
B. biegunka					1		1		2
Gruźlica			1						1
Razem	4	13	39	62	61	8	12	17	216
Szczenięta									
Nosówka				1	1				2
Zarobaczenie				1					1
Zatrucie pokarmowe				1					1
Razem				3	1				4
Króliki									
Kokcydioza		6	49	67	21	7	1	14	165
Zatrucie pokarmowe						1		5	6
Razem		6	49	67	21	8	1	19	171
Kurczęta									
Biała biegunka (Salm. pullorum)	1	12	6	7	29	27	6	17	105
Zatrucie pokarmowe (błąd w karmie)			3	12	40	5	5	1	66
Kokcydioza		1		38			1		40
Pasożyty inne			1		1		2		4
Awitomiozoa					16				10
Razem	1	13	10	57	86	32	14	18	231
Ogółem	5	34	103	199	184	48	29	58	660

padków (źrebięta — 13, cielęta — 25, prosięta — 216, szczenięta — 4, króliki — 171, kurczęta — 231).

Zestawienie dotyczy nie całości przesłanych materiałów, lecz tylko tych, na podstawie badania których można było rozpoznać schorzenia drogą badań bakteriologiczno-serologicznych, anatomo-patologicznych i parazytologicznych. Rozpoznanie schorzenia w wielu przypadkach było niemożliwe czy to ze względu na nieodpowiednie, niekompletne materiały, czy to ze względu na brak danych klinicznych, anatomo-patologicznych i epizootologicznych. Znaczenie tych danych dla diagnozy przez przysyłających materiały nie tylko właścicieli - laików ale w równej mierze

i lekarzy weterynarii jest rzadko kiedy należyte oceniane i uwzględniane.

Materiał do badania stanowiły trupy padłej młodzieży, rzadko narządy, ich części i wydaliny oraz zwierzęta chore, w większości przypadków z terenu najbliższych powiatów województwa krakowskiego i rzeszowskiego.

Aczkolwiek podane zestawienie schorzeń nie daje wglądu w rzeczywistą ich liczbę, kolejną częstotliwość występowania i rozprzestrzenienie na poszczególnych terenach kraju, mimo to może być wskazówką przy zamierzeniach na przyszłość w dziedzinie zwalczania chorób młodzieży, dziedzinie tak ważnej gospodarczo a tak mało dotychczas praktycznie uwzględnianej.

3. Dział lecznictwa i notat z praktyki

Z Kliniki Położniczej Wydziału Med. Wet. Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu

Kierownik: Prof. dr K. SZCZUDŁOWSKI

Wartość penicyliny w praktyce lekarza wet.

The value of Penicillin in the practice of the veterinary surgeon.

A. SENZE

Zastosowanie penicyliny w praktyce lek. wet. zaczyna zyskiwać na aktualności. Duża różnica w cenie w stosunku do lat ubiegłych oraz „moda” preparatu spowodowały, że niejednokrotnie penicylina podawana jest w schorzeniach, które z góry przekreślają możliwość uzyskania jakiegokolwiek efektu leczniczego. Z uwagi na działanie penicyliny tylko w zakresie gronkowców, paciorkowców, pneumokoków, gonokoków, meningokoków, i beztlenowców z grupy zgorzeli gazowej, rola penicyliny zostaje wybitnie ograniczona. Odnośnie innych grup bakterii działanie penicyliny jest ujemne, bądź wątpliwe. Wątpliwość ta wynika z różnicy otrzymanych wyników *in vitro* i *in vivo*.

Własne obserwacje w ciągu 2 lat obejmują przypadki z rozmaitych dziedzin; wyniki odbiegają od niektórych znanych doniesień a nawet własne zapytania musiały ulec zmianie. Stosowanie penicyliny związane jest przeważnie z małymi zwierzętami, do których właściciele żywiąc duży sentyment nie ograniczają się w kosztach leczenia. Wszystkie obserwacje odnośnie stosowania penicyliny dla lepszego zobrazowania jej działania zebrano w dwie grupy:

- 1) schorzenia chirurgiczne i położnicze,
- 2) choroby zakaźne.

Schorzenia chirurgiczne i położnicze.

Grupa ta obejmuje przypadki leczenia ran nie tylko chirurgicznych, ale i ran zakaźnych.

Pierwsze doświadczenia nad wartością penicyliny przeprowadzone zostały w 1945 r. w P. N. Z. w Janowcach. Obiektem doświadczalnym była postępująca nekroza ogonów nutrii (rodzina bobrowatych) wywołująca dotkliwe straty w tej młodej hodowli. Przyczyna była niejasna; prawdopodobnie zbyt mała ilość wody przy silnych mrozach spowodowała odmrożenie z następstwami. Amputacja dokonana przez kierownika fermi i leczenie wg wskazań miejscowych lek. wet. nie przynosiły żadnego efektu. Badanie fizykalne stwierdza od miejsca nekrozy do miejsca zdrowego na ogonie, podminowany wał długości 20—30 cm, z którego przy ucisku wydobywała się śmietankowata ropa. Dokonano reamputacji ogonów, a na całej przestrzeni podminowanej skóry głębokich długich nacięć. Następnie przeprowadzono kąpiel w roztw. penicyliny (1000 jedn. na 1 cm roztw. fizjolog.-Sodium penicillin Merck), a miejsca nacięć przysypano pudrem sulfamidowym. Po założeniu opatrunku nutrie umieszczone zostały w małych klatkach uniemożliwiających ruch. Opatrunki zmieniano przez 7 dni (opatrunek z penicyliny i puder sulfamidowy); całkowite wygojenie nastąpiło w ciągu 10 dni. Ponieważ badanie bakteriologiczne wydzielin nekrotycznego ogona wykazało b. różnorodny charakter flory bakteryjnej, należy przypuścić, że lecznicze działanie odnieść należy raczej do zabiegu chirurgicznego i pudru sulfamidowego, aniżeli penicyliny. Penicylina używana była również